

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a 1870-es
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 236. szám.

Nagyvárad.

Vasárnap 1914 Október 11.

Károly román király meghalt.

A hadakozó felek mozdulatai mellett most egy mozdulatlan, csendes halott hívja magára a figyelmet: I. Károly, Románia királya meghalt.

Más körülmények közt is megdöbbentő volna Károly király halála; mostani viszonyok közt azonban az egész politikai világ mélységes fájdalommal vesz tudomást a szomszéd ország bölcs uralkodójának haláláról s mindenki elé önkéntelenül az a kérdés todul: és mi fog történni most?

Károly király bölcsesége áldása volt Romániának, garanciája a szomszéd ország barátságos magatartásának. Mióta a középkori balkáni népegyvelegben az oláh nép kialakult és a XII. században a Dunától északra húzódott, nem volt kiválóbb fejedelme Károly királynál. Ő emelte királysággá Romániát, ő tette független állammá, ő szervezte modern országgá, az ő bölcsességének köszönhető, hogy a balkáni háboru végén Románia vérontás nélkül jutott jókora területgyarapodáshoz és a Balkán vezérállamává lett. S mindezt elérte politikájának azzal az alapelvvel, hogy hűségesen ragaszkodott a hármasszövetséghez és óvatosan került minden konfliktust Magyarországgal. Köztudomásu dolog, hogy Románia mostani semleges magatartásának legerősebb oszlopa éppen Károly király volt.

Utódjára nehéz feladat vár, mikor a román trónon Károly király helyét kell betöltenie. Románia politikájának azonban olyan biztos utakat tűzött ki Károly király bölcsesége, hogy utódjára is a legjobb reménységgel tekinthetünk, bizton

tudva, hogy Románia jól felfogott érdekében csak az eddigi jól bevált politikát fogja követni s ezzel teszi a legjobb szolgálatot népének is, Európának is.

Károly király életrajza.

I. Károly Eitel Frigyes Zephyrin, román király, Antal hohenzollerni herceg második szülött fia szül. Sigmaringenben 1839. április 20. A bonni egyetemet látogatta és azután a porosz hadseregbe lépett, melyek soraiban részt vett az 1864. dán háboruban. A II. gárda dragonos ezredben szolgált mint kapitány, midőn a Bratinau János szaván induló román párt (Cusa bukása után) a román trónnal megkínálta. Bismarck ezt a kandidaturát a kitorófelben levő osztrák háborura való tekintetből élénken pártolta és III. Napoleon császár is titokban helybenhagyta. Ellenben a török-kormány, Oroszország és Ausztria gyanuval fogadták e jelölés hírére és még akkor sem nyugodtak meg abban, midőn az 1866. ápr. 20-án meg-ejtett népszavazás alapján a szervező nemzetgyűlés Károlyt május 13. Románia örökös fejedelmévé megválasztotta. Az osztrák kormány, Bismarck eszközt látván Károlyban, megakart akadályozni az új fejedelem utazását, de Károly incoknitóban szerencsésen érte el Orsovát és a román határt, ahonnan azután hívei kíséretében május 22. Bukarestbe vonult. Miután jul. 12. az új (belga minta nyomán kidolgozott) alkotmányra megesküdött és trónját némileg megszilárdította, valamennyi nagyhatalom és a porta is (1866. okt.) elismerte fejedelmnek. Helyzete mindazonáltal nem volt irigylendő. 10 évig tartott, míg a pártok közötti szenvedélyes versengés a hatalomért valahogyan lecsendesedett. Károly előbb a „vörös” pártra támaszkodott, melynek feje Bratianu J. egyrészt részrehajló párturalmat vitt és gyötrelmessé tette magát másrészt óriási befektetésekkel és Strousberg által eszközölt vasutépítkezésekkel az ország pénzügyi hitelét alaposan megingatta. Amenyiben pedig bolgárokkal és az erdélyi oláhokkal is kacérkodott, a portának és Ausztria-Magyarországnak gyanuját hívta ki maga ellen. Károly király ezekből az okokból miniszterét 1878. nov. elbocsátotta, de sem a Cogalniceanu, sem a Costaki Epureano-kabinet nem bírta magát sokáig fenntartani. Az 1870-71-iki német-francia háboru nap-

jaiban és a Strousberg pénzügyi bukása következtében támadt forrongás idején a németek elleni gyűlölet oly fokra hágott, hogy 1871. március 22. Bukarestben orosz kéztől szított mozgalom támadt, mellyel szemben Károly király lemondással fenyegette az országot. Ez a fenyegetés meg is tette hatását, a nyugalom helyreállott és a Chikaminiszterium helyébe kinevezett Catargiu-kabinet munkához láthatott. 1872-76-ban kiépült a vasúthálózat, a pénzügyi helyzet pedig a dohánymonoplium behozatala által tetemesen javult. 1876. azonban a pártmozgalmak megújultak, az 1877-78-iki orosz-török háboru pedig komoly válság küszöbére sodorta az országot. Miután a Konsztantinápolyban tartott kongresszus Románia semlegességét kimondani vonakodott, Károly király kénytelen volt az oroszokkal szerződésre lépni és azok átvonulását megengedni. A porta ebben az szerződésben a párisi béke megszegését látta és így történt, hogy az Al-Duna bartján (Kalafatnál) felállított román tüzérség és török monitorhajók csakhamar egymást löni kezdték.

A román képviselőház erre május 21-ikén a Románia függetlenségét mondotta ki. Magában a háboruban a románok eleintén nem vettek részt, sőt Gorcsakov orosz kancellár sértő gunnyal utasította vissza a Károly király által felajánlott fegyveres segílyt. De midőn az orosz hadsereg Plevnával sehogy sem tudott boldogulni, II. Sándor cár segílyt kért Károly fejedelemtől, ki erre három dandárral Plevna előtt termett, több rohamot intézett az Oszmán pasa által hősiessen védelmezett erődítések ellen és végre nagyban közreműködött Plevnának bevételében. (dec. 10.) A háboru befejeztével a háládatlan oroszok arra kényszerítették Károlyt, hogy Beszarábiáért a posványos Dobrudsát vegye cserébe; a berlini kongresszus pedig helyben hagyta ezt a méltatlan alkut. 1879-ben Károly fejedelem megkapta a Szt. István rend nagykeresztjét, 1880-ban Károly a trónörökösödést rendeztette, amidőn a képviselőház öcsését, Ferdinánd herceget nyilatkoz-tatta ki utódának. 1881. március 26-án a képviselőház és a szenátus Károlyt egyhangulag Románia királyává kiáltották ki: a király és a királyné koronázása május 22-ikén ment végbe és az európai hatalmak kivétel nélkül ismerték el az új királyságot.

A Magyarországgal a 80-as években kitört viszályok és vámháboru nemsokára békésen kiegyenlítették. E viszályok egyrészt

Hősapkák és kézvédők. Dr. Miskolczi Ferencné ömértósága megbizásából értesitem a nagyérdemü hölgyközönseget, hogy a Vörös Kereszt céljaira szükséges **kötőgyapju-fonalak** ismét nagy mennyiségben megérkeztek, melyeket a jótékony cél érdekében kilónként 10, 12 és 14 koronáért árusítok. **Czillér Imre.**

az Al-Dunán való szabadhajózás kérdése miatt támadtak, mely ügyben Andrássy Gyula gróf 1881. eredménytelenül járt Sinaiban; másrészt a mezőgazdasági versenyben gyökeredtek. Elvégre azonban a szomszédok újra vámszerződést kötöttek egymással és a Duna-kérdésben, nemkülönben a Vaskapu szabályozásában is egyetértésben állapodtak meg és azóta a köztük fenálló barátságos viszonyt nem zavarta mi sem. Az Erdélyben keletkezett oláh nemzetiségű mozgalommal és az oláh kultur liga izgatásával szemben Károly király kifogástalan magatartást tanúsított, sőt a liga törekvéseit több alkalommal kárhóztatta. 1891. máj. 25. uralkodásának 25. évfordulóját ülte meg.

Károly király neje Erzsébet wiedi hercegnő, a ki Carmen Sylva néven világszerte ismert írónő s kit 1869. nov. 15 én vett nőül 1894. nov. 15 én ülte meg ezüstmenyegzőjét. E házasságból 1870 ben egy leányka született, Mária, aki azonban 1874 ben elhalt. Károly öccse az 1880. trónörökösnek kiszemelt, Ferdinánd, az új román király 1892. Máriával, az edinburhi herceg leányával kelt egybe, mely házasságból két gyermek született, Károly (1893. okt. 15.) és Erzsébet (1894. okt. 11.)

Károly király a nyár folyamán vendégül látta Konstanzában az egész orosz családot, a mely alkalmat, mint most látszik, arra szánt Oroszország, hogy Romániát az orosz-francia érdekesoportha csalogassa. Mint a következmények mutatták, a csábítással Oroszország felsült.

Károly király hónapok óta betegeskedett; halála mindazonáltal váratlanul érte a világot, mert még nemrég is elnökölt a konstantinácsba.

Az első távirati hír.

Bukarest, október 10. **Károly román király meghalt.** (A miniszterelnökség sajtóosztályából.)

I. Ferdinánd Románia királya a semlegesség mellett.

Budapest, október 10. Tudósítónk jelenti a sajtóbizottság engedélyével: Károly román király ma reggel félhét órakor meghalt. Tegnap este fenyegető tünetek mutatkoztak és ma reggelre a király kiszenvedett. Bukarestből értesülünk, hogy Károly román király halálának oka régi máj- és gyomorbaja. Allitólgy gyomorrákot kapott. Utóda unokaöccse, Ferdinánd politikája szintén **szigorú semlegesség.**

Az új román király politikája.

Budapest, október 10. A miniszterelnökségi sajtóosztálya jelenti: Komoly politikai körökben, amelyekben a román viszonyokról tájékozva vannak, megvannak arról győződve, hogy az elhalt román király utódja Ferdinánd, az ő nagybátyjának politikáját fogja követni.

Ferdinánd herceg abban a politikai iskolában nőtt föl, amelyet elődje olyan komoly államférfiúi éleslátással követett és amely politika Romániának a hármasszövetséghez való bensős és baráti viszonyában látja Románia boldogulásának útját.

Sománia új királya alatt is kétségtelenül fönn fogja tartani a hármasszövetséggel való baráti politikáját.

Antwerpen német kézen

A világháborúnak egyik legfontosabb eseményét adta hírül a táviró tegnap a késő hajnali órákban. Ennek az eseménynek óriási jelentősége van a további harcok folyamára, mert ezzel felszabadult a németeknek egész Belgiumban lekötött hadereje; nincs többé kitéve annak a lehetőségnek, hogy belga csapatok elvágják összekötő vonalait. Felszabadult még az egész ostromló sereg, mintegy kétszázezer ember és felszabadultak azok az irtóztató ágyugépek, melyek letarolták Antwerpennek 19 erődjét és körülbelül 15 kisebb erődjét. Ez a háború ezeknek az ágyuszörnyetegnek csatája, s most hogy feladatukat becsületesen bevégezték, indulhatnak tovább Páris felé.

Antwerpen védői elmenekültek

Budapest, október 10. A miniszterelnökség sajtóosztálya jelenti október 10-én: A német főhadiszállás jelentése tegnap éjjel félkettőkor érkezett. A jelentés a következő:

Ma délelőtt Antwerpen belső védelmi vonalának több erődje elesett. A város ma délután óta német birtokban van. A város parancsnoka és a védősereg elhagyta az erőd területét. Csak még egyes erődítéseket tart az ellenség megszállva, ez azonban nem befolyásolja Antwerpen birtokbavételét.

Köln, október 10. A Kölnische Zeitung-hoz érkező táviratok jelentik: Angol forrásból érkező hírek Antwerpen helyzetét borzalmasnak mondják. Az angol konzul az angol alattvalókat a város sürgős elhagyására hívta fel.

A belgák, amidőn a belső harcra vonultak vissza, nagy veszteségeket szenvedtek, mert mocsaras talajra jutottak és szüntelenül kivoltak téve a németek tüzeinek.

Járványok kitörésétől is félnek, mert egy hét óta nem volt ivóvizük.

Más források szerint a belga hadsereg Antwerpen a legvégsőkig akarta védeni.

A belga hadsereg főleg arra ügyelt, hogy az ostromlott várost ne zárják körül és Ant-

werpen eleste után is folytathassa fegyveres ellentállását.

A németeket nem lehet bekeríteni.

Budapest október 10. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.) Milanóból táviratozzák: Aldo Cabiati vezérkari százados a Perseveranzában cikket írt, amelyben kifejti, hogy a német jobbszárny megkerülésének kísérlete eddig nem sikerült, most pedig, hogy Lille felől új német csapat közeledik, még kevésbé sikerül.

A császár a háború végéről.

Budapest, október 10. (Tud. cenz. táv.) Berlinből táviratozzák: A Berliner Abendpost cenzurázva jelenti: Kaysel weimasi polgármestertől, aki mint főhadnagy szolgál, tábori levelezőlap érkezett, amelyben ezeket az érdekes sorokat írja:

A császár itt volt a táborban és mindnyájunkat megörvendeztetett nyilatkozataival. Bucszásul ezt mondta:

— Fiuk, mielőtt a lomb a fákról le hull, mindnyájan ismét szeretett hazánkban leszünk . . .

A császárnak ezen szavai bizonyítják, hogy mily rendületlenül bizik a német fegyverek közeli győzelmében.

Német repülőgép Páris fölött.

Budapest, okt. 10. (A sajtóbizottság engedélyével.) Berlinből telegrafálják: Egy német aeroplan, mely tegnap Páris körül repült, két bombát dobott le. Három embert, köztük Marehand ezredest, a fashodai hőst, a bombák súlyosan megsebesítették.

Portugália hadüzenete utban van.

Budapest, okt. 10. (Tud. cenz. távirata.) Rómából jelentik: Hir szerint Portugália hadüzenete küszöbön áll. Berlini távirat szerint a Localanzeiger azt írja, hogy a brit politikának nyilván sikerült Portugáliát mindenféle ígéretekkel felbujtogatni. Portugália katonai segítsége azonban alig jön számba s az operációkat semmiképp sem befolyásolja.

Elindult az Egyesült államok hajórajja.

Budapest, okt. 10. (Saj. tud.) New-yorkból jelentik a M. T. I.-nak, hogy az Amerikai Egyesült Államok hajórajja elindult a Filippini szigetek felé.

Csapatunk előnyomulása Premyslnél.

Bécs, okt. 10. (Saját tud.) Magyar Távirati Iroda A Grazer Tagespost jelenti: Jaroslau és Tarnow felől előnyo-

muló csapatunk, a Przemyslt ostromló azon seregek nyugati részét visszavonulásra kényszerítették.

Gyapju szövetek legujabb kivitelben

Gyapju szövetek legnagyobb választékban

Gyapju szövetek legolcsóbban

szigoru szabott

árak mellett

szerezhetjük be

Zauderer

kolozsvári posztó áruház fiók.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 1.

Telefon: 11—15.

Tizezer oroszessel Przemysl. alatt.

Bécs, okt. 10. (Tud. cenz. táv.) A Reichsport haditudósítója jelenti ma reggel:

Kedden az oroszok tizezer főnyi csapata támadást próbált Przemysl külső erői ellen. A védő sereg nyolcszáz lépésnyire engedte az ellenséget s ekkor megkezdte a rettenetes ágyu, gépfegyver és gyalogsági tüzelést.

Az egész orosz csapatból alig maradt hirmondónak valaki a többiek halva, sebesülve maradtak a harctéren. Az orosz támadás itt teljesen összeomlott.

Közlekedik a vonat a lemergi vonalon.

Budapest, okt. 10. (Tud. cenz. táv.) Krakóból táviratozzák: A Nova Reforma jelenti, hogy a lemergi vonalon a vasuti forgalmat Tarnovig visszaállították. Sok ezer tarnovi menekült visszatért. A forgalom kiterjesztése Rzesowig küszöbön áll.

A németek körülzárták Ivangorodot.

Budapest, okt. 10. Saját tudósítónk.) A M. T. I. jelenti: A németcsapatok Ivangorodot nyugatról körülzárták.

Ezernél több orosz foglyok a Máramarosban.

Budapest, okt. 10. (Saját tudósítónk.) A M. T. I. jelenti: Terstyánszky tábornok, hadtestparancsnok, tudatta Bárzsy budapesti polgármesterrel, hogy hadteste az oroszokat kiverte az országból és ezernél több hadifoglyot ejtett.

Rahónál újból megvertük az oroszokat.

Budapest, okt. 10. Saját tudósítónk.) A M. T. I. nak jelentik Máramarosszigetről: A Nagybocskóból kivert oroszokat csapataink **Rahónál újból megverték.** Az oroszok Körösmező felé vonultak vissza.

Méteres hó a borgói szorosban.

Budapest, október 10. (Saját tud. táv.) A M. T. I. jelenti, hogy Besztercénél a keleti Kárpátokban óriási hóvihár tombolt. A borgói szorosban **méteres hó esett.**

Gróf Merán Besztercén.

Budapest, október 10. (Saját tud. táv.) A M. T. I. nak jelentik, hogy gróf Merán, Bukovina tartományi főnöke Besztercére érkezett, ahonnan folytatja útját Bukovinába.

Hatóságilag állapítják meg a gabona árakat.

Budapest, október 10. (Tud. cenz. táv.) Bécsből táviratozzák: A N. Wiener Tagblatt értesülése szerint a jövő héten a magyar osztrák kormány megkezdi tárgyalásait a gabona és liszt maximális árának megállapítása dolgában.

Tisza István távirata győzelmeinkről.**A fősztolgabirák hirdetik ki a harctéri eseményeket.**

Tegnap délelőtt táviratot kapott *Miskolczy Ferenc* főispán *Tisza István* miniszterelnöktől. A távirathoz, melynek szövegét alább adjuk, nem kell kommentárt fűzni.

Főispán urnak

Nagyvárad.

Erdélynek csakis Máramarossal határos legészakibb szélén mutatkoztak kisebb portyázó orosz csapatok, amelyek már a katonaság odaérkezése előtt a csendőrség nyomása alatt visszafutottak. A Máramarosszigetig előnyomult orosz hadoszlop Técsónél és Nagybocskónál megverve menekül. A többi kárpáti szorosoknál győzelmes csapataink Galiciába üldözik az ellenséget. Offenzívánk az északi főselegről gyorsan halad előre. A németekkel egyesült balszárnyunk mélyen bent jár Orosz-Lengyelországban. A visszavonuló oroszoknak több ponton, így a San alsó szakaszán súlyos veszteségeket okoztunk. E folyó keleti partján való visszavonulásukkal számos foglyot és hadiszert vesztek. Breszovot megszállottuk. Az oroszoknak vak-

merő kísérlete, Przemyslt rohammal bevenni óriási veszteségükkel visszaveretett. A boszniai benyomult ellenséget teljesen megvertük, úgy, hogy vad futásban menekül vissza a határon. Felhívom méltóságodat, hogy ezen hírek közhírré tételéről törvényhatósága területén gondoskodni sziveskedjék.

Tisza.

A távirati értesítést az alispán még tegnap továbbította a következő utasítással:

16917—1914. Biharvármegye alispánjától.

Minden fősztolgabiró urnak!

Nagyméltósága magyar kir. miniszterelnök urnak hadseregünk minden harctéren való győzelméről és győzelmes előnyomulásáról szóló sürgönyi rendeletét, ezen kedvező híreknek járása egész területén leendő közhírré tétele végett másolatban megküldöm.

Nagyvárad, 1914. október 10-én.

Fráter Barabás,
alispán

A fősztolgabirók dobszó útján fogják a lakosság tudomására hozni a győzelmi híreket.

Meg kell nyitni az iskolákat.**A belügyminiszter rendelete.**

Sándor János belügyminiszter tegnap rendeletet küldött Fráter Barnabás alispánhoz az iskolák megnyitása tárgyában. A rendelet legfontosabb része az, mely külön intézkedik a kolera miatt bezárt iskolák dolgában. Bennünket nagyváradiakat különösen közelről érint ez a kérdés, mert köztudomás szerint az összes nagyváradi iskolák csak ideiglenesen vannak bezárva. Minden tanintézet úgy adta tudtára e tanulóifjúságnak az iskolák bezárását, hogy az csak addig tart egyelőre, míg a miniszter intézkedése erre nézve külön leérkezik.

Nagyváradon és Biharvármegyében már napok óta várják a legfelsőbb intézkedést, mely tegnap végre leérkezett. Eszerint a miniszter megengedi, hogy a tanulóifjúság között fellépett járvány miatt bezárják az iskolát. Kolera miatt azonban csak akkor lehet a bezárását elrendelni, ha a betegség a lakosság között halmozódik és tartani lehet tőle, hogy a tanulók az egymással való érintkezés folytán a bajt terjeszteni fogják. Az esetben azonban, ha valamely helyen a kolera csak néhány esetben lépett fel és a betegek kevesen vannak különítve, de már

az iskolák bezárását elrendelte a hatóság, ezeknek megnyitását fontolóra kell venni és ehhez képest kell újból határozni.

A rendelet tehát a városi tanács, illetve a járványbizottság kezébe tette az iskolák megnyitásának, vagy zárva tartásának jogát. A tanintézetek megnyitása most már teljesen attól függ, hogy a hatóság mit határoz. Értesülésünk szerint Nagyváradon még egy hónapig tartják zárva az iskolákat, ami itt indokolt is, mert úgy Nagyvárad, mint Biharvármegye az egész országban úgy szólván legerősebben van a kolera által megtámadva. Itt a hatóságnak minden téren a legmesszebbmenő intézkedéseket kell fogadtatni, ha a baj terjedését akarja megakadályozni.

A miniszteri rendelet másik része a katonaság által lefoglalt iskolákra vonatkozik. Eszerint a miniszter nagy súlyt helyez arra, hogy a tanítás zavartalan menete biztosítva legyen. Evégből a katonai célokra lefoglalt iskolák dolgában tárgyalásokat folytatott a katonai vezetőségekkel, melyeknek az volt az eredménye, hogy a jövőben az iskolákat csakis a legvégső esetben veheti igénybe a katonaság, akkor t. i. ha más alkalmas hely nem állana a katonaság rendelkezésére.

A már elfoglalt iskolákra nézve is intézkedik a miniszter. Eszerint a katonai cé-

Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság

Nagyvárad, Össi-tér.

Gazdasági gép-, eke- és keskenyvágányu vasutak gyára; vasszerkezetek, közlőművek, gépjavitó-műhely, műszaki-iroda.

Telefon 340. sz.

lokra lefoglalt iskolák felszabadítandók és rendeltetéseiknek adandók vissza. Ez az intézkedés azonban egyelőre alig viheto ke-

resztül Nagyváradon, mert itt az iskolákon kívül is minden alkalmas hely el van foglalva.

Oroszország minden áron győzni akar.

Ellentét a cár és a hadvezetőség között. Nikolajevics nagyherceg bukása. Mit irnak az lapok a magyar katonáról.

Akik csak tehették, magyarok és németek, még a háboru kitörése napján elmenekültek Oroszországból. Már akkor sok kellemetlenséget kellett elszenvedniök, pedig még Oroszország nem ismerte a mi rettenetes erőnkét. Akkor még azt hitték, hogy egyszerűen reánk taposnak és nekünk végünk van. Voltak azonban olyan magyar alattvalók, akik talán a gyors békében biztak, ott maradtak és csak most menekültek haza, amikor az orosz hadsereget egyik kudarc után a másik érte. Most már eljöttek, mert félték, hogy a nép a tehetlen dühét rajtuk, békés polgárokon tombolja ki.

Ezek között volt egy idősebb nagyváradi ur, aki három nappal ezelőtt érkezett meg. Utazása, különösen Oraszországban rendkívül kínos volt, mert minden apróság miatt napokig feltartóztatták úgy, hogy a máskor 4-5 napos utat 19 nap alatt tette meg. Az öreg ur beszélt nekünk Oroszországról és az ottani viszonyokról.

Az ő elbeszélése szerint az egész orosz közvélemény szinte görcsösen ragaszkodik a győzelem gondolatához. Semmi féle vereségről nem akarnak hallani. Minden nap plakátok jelennek meg, amelyek győzelmi híreket korpoltálnak és ezzel a mondattal kezdődnek:

A cár kívánsága teljesülni fog! A káracsonyi ünnepeket Budapesten, Bécsben és Berlinben tölti győzelmes tisztjeivel és katonáival.

Ezek a plakátok már unalmasak, mert minden reggel kiragasztják őket, csak a helység nevét változtatják meg a szövegben. Annak a helyiségnek a nevét, ahol állítólag fényes győzelmet aratott az orosz sereg.

Mindenki optimista volt, de épen ezek a folytonos győzelmi plakátok tették az ország 70 percentjét pesszimistává.

A lapokra erős szájkosarat erőszakoltak, de azért elég szabadon megirhatják a háboru mozzanatait. A nihilisták ujságja pedig egyenesen német-magyar-osztrák párti és fennen hangoztatja, hogy győzni csak nekünk szabad, mert minálunk van a szabadság és a haladás, Oroszország pedig az abszolutizmus és a lustaság képviselője. Ezek a lapok állandóan közölnek harci jeleneteket, apró epizódokat, amelyek legtöbbször a magyar katonák páratlan hősiességét tüntetik fel.

Nyílt titok egész Oroszországban, hogy az orosz hadvezetőség és a cár között áthidalhatlan ellentétek vannak. Sohasem történt még eddig az, a mit a cár akart volna, hanem állandóan Nikolajevics Miklós nagyherceg propozícióit fogadták el és vitték keresztül. A cárhoz hű lapok ezért minden alkalmat megragadnak és kisebb veszteségeket is úgy tüntetnek fel, mintha az egész hadseregük megsemmisült volna,

aminek oka — öszerintük — Nikolajevics Miklós és tanácsadói.

A közönség nem tudja kiismerni magát, de a legutóbbi galíciai események hatása alatt elfordultak eddigi bálványuktól Nikolajevics Miklóstól és minden embernek az volt az óhaja, hogy Miklós cár vegye át a fővezényletet.

A cár ez egyszer energikus volt és ellentmondást nem tűrő hangon kijelentette, hogy megmásíthatlan akarata az orosz haderők fővezényletét átvenni.

A tisztikar egy része is elfordult a nagyhercegtől, aki különben is durva, akaratos ember.

Nagy ünnepély volt Péterváron, mikor a cár elutazott. Az ünnepély fényét emelte két anarkista agyonlövése, akik mindenáron az atyuska kocsjához akartak furakodni. Kiderült ugyan, hogy most az egyszer semmi rosszat nem akartak, de mert gyanusan viselkedtek gyorsan agyonlőtték őket. Jellemző a cár utazására, hogy egy láda, 50 üveg francia konyakot is vittek utánna a harctérre.

A plakátok most még sürűbben, naponként kétszer jelennek meg és a városok lakói remegve várják a komoly, igaz híreket, amelyek most csak arról szólnak, hogy „stratégiai okokból visszaadjuk az ellenséges hadseregnek az eddig megszállva tartott Kelet-Galiciát.” És az emberek kétségbeesetten kérdik egymástól:

— Hát ezért vesztettünk eddig 800 ezer embert.

Nicolajevics Miklós egy sokkal kisebb számú sereg parancsnokságát vette át, amelylyel Hindenburg ellen próbál operálni.

Oroszországban különben óriási a drágaság, de pénz is van. A kereskedők napok alatt gazdagodnak meg, mert úgy lopni és csalni talán senki sem tud, mint az orosz szatócs. Ebből a szempontból ítélve a világ leghirhedtebb állami és városi tisztviselői is Oroszországban vannak.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők

12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Harc az élelmiszer drágaság ellen.

A hatósági ármegállapítás joga.

Az élelmiszerek árát Nagyváradon az utóbbi héten különösen, annyira felosigázták, hogy aggodalom tölti el a közönséget.

A kenyér és liszt ára oly magas már is, hogy szegényebb családok nem képesek szükségleteiket beszerezni.

Eppen így van a piacon is az árukkal. Ma már egy pár tojás 22 fillér, egy pár csomó zöldség 20 fillér, stb.

Mi lesz később? Hisz normális körülmények között is emelkedik a tél beálltával az élelmiszerek ára, de ha most már ilyen óriási árakkal uzsorázzák ki a közönséget, valóságos párisi árakon juthatunk később majd csak az élelmiszerekhez.

Gerő Ármin főkapitány tegnap délután ülésre hívta össze az élelmezési bizottságot hogy tanácskozzanak afelett, miként lehetne az élelmiszerek magas ára ellen védekezni s hogyan lehetne biztosítani a város közönsége részére a szükséges élelmiszer mennyiségét.

Az ülésen Gerő Ármin főkapitány elnöklete alatt Molnár Gézáné, özv. Rechtené Bauer Zsófia, Huzella Gyuláné, dr. Edelmann Menyhért, Kellner György, Horváth Géza, Czukker József, Molnár Imre gazd. felügyelő, Schenker Mihály, Papp Imre, Komlóssy József, Hegedüs Nándor, Lövenstein Zsigmond, Székely Sándor, Czeglédy Jeremiás, dr. Agoston Péter, Halász Gyula, Lebovics Rudolf, dr. Nemes Áron, Réz Mihály, Sas Ede, Popper József és Fluck Ferenc jegyző.

Az ülés elején elnök bemutat két drb zsemlyét, amelyet **Schön Lipót pék árult 5 fillérért; 4 deka sulyu;** ezelőtt 10 deka sulyu volt egy zsemlye 4 fillérért. Egy helyen 6 fillérért árultak egy 4 dekás zsemlyét. Az illetőt feljelentették.

A zsemlye oly kicsiny, hogy az asztal távolabbi részén ülők felállottak s közelebb mentek, hogy lássák a két kicsi zsemlyét, amelyekhez az illető árusok bátran adhattak volna nagyító üveget is.

Elnök ezután előadta, hogy az ülés tárgya a közélélmezés javítása; egyik-másik élelmicikk árát horribilis magasra emelték az eladók. Azért hívta egybe a bizoitságot, hogy állapítsák meg, melyek azok az élelmicikkek, amelyek árát indokolatlanult fel-emelték; továbbá mennyiben lehetne a jövőben egyes élelmicikkek hiányát pótolni.

Felolvassa az okt. 9 iki hivatalos piacárjegyzéket; e szerint különösen a buza, tengeri, a liszt tul drága; a buza métermázsája 36 K, a tengeri mm. 28 korona.

Molnár Imre szerint a gabona vámok felfüggesztése hatással lesz a buza és tengeri árára.

Székely Sándor rámutat, hogy Németországban a hatóság állapítja meg az élelmiszerek árát; itt is ezt kellene tenni.

Kellner György megjegyzi, hogy a vámok felfüggesztése egy hónappal késett, mert Románia már időközben eltiltotta a kivittelt. Most már más mód nincs, minthogy a hatóság állapítsa meg a buza árát.

Gerő Ármin: a hüvelyesek szintén drágák, ép így a fűszerek és a kenyér is. Majd közli a bizottsággal, hogy a polgármester az ármegállapítás jogát kérte a minisztertől, de azt a választ kapta, hogy ebben a kérdésben miniszteri tanács dönt; előbb azonban

indokolni kell, hogy miért akarja a város az árak szabályozásának a jogát. Nálunk a viszonyok meglehetősen rendesek. Ha egyes cikkek árának hatósági megállapítását indokolni tudják, azt a miniszter engedélyezi.

Nagy az állat kivétel.

Ezután a husárokra tértek át, amely szintén igen magas.

Kellner György elismeri, hogy a husárok magasak, de drága a nyersanyag s a mostani szállítás óriási magasra emelkedett. Statisztikai adatokat sorol fel, hogy Budapestre és a hadsereg részére conservnek óriási mérvben szállítják el a szarvasmarhát és sertést és az itteni levágás is óriási növekedeti. Baj az is, hogy éretlen, gyenge marhákat, igazságtörőket is sokat szállítottak el. Ha az egész országban így van s ha a háború soká tart, kifogyunk a vágómarhából. Nagy baj, hogy növendékmarha vágása is nagymérvű; ezt kellene tiltani. — Conservnek csak marhát vágnak, holt erre sertés és juh is jó volna. Helyes lenne, ha a katonák szalonját is kapnának. Ez iránt a hatóság felirhatna. Kérni kellene, hogy a 75 kilónál könnyebb sertés levágását eltiltánák, mint már Németországban intézkedtek. Ezek kormány intézkedések volnának. Szükség volna olyan helyi intézkedésre, hogy a vágóhídi hűtőben hus és zsiradék gyűjtetnék tartálékul. Hogy ez elérhető legyen, meg kellene kérni, hogy a vágóhíd építésének folytatását engedélyezze. El jöhet az idő, hogy szükség áll be.

Komlóssy József ismerteti a miniszter rendeletét. A vágóhíd kérdését ez nem érinti. Az új vágóhíd megdrágítja a húst, holott olyan intézkedés kellene, amely le szállítja a hus árát; ez pedig a hatósági ármegállapítás. Adja meg a miniszter a jogot, hogy a kenyér, liszt, hus árát a hatóság állapíthassa meg.

Kellner György szerint a hűtő nem drágítja meg a hus árát, mert a hus iparosok jobban kitudják használni a konjunkturákat.

Dr. Agoston Péter a Kellner György által mondottakat helyesli. A hatósági ármegállapítás kétélű fegyver. Más mód nincs, mintha a város gondoskodik nagy mennyiségű élelmiszerekről s ezt olcsón adja. A vágóhíd építését helyesli, mert munkát ad a munkanélkülieknek. Nagyvárad gondoskodik élelmiszerekről s szabja meg, ki mennyit kaphat abból.

Czeglédy Jeremiás nem helyesli az ármegállapítást, mert a termelő más helyre viszi el eladó jószágát. A vágási díj nem lehet nagyon drága, mert csak annyit szedhet a város, amennyi az építésre és az üzemre szükséges. A vágóhidat mielőbb fel kellene építeni.

Gerő Armin reflektál a Kellner György beszédére. A vágóhíd építését a miniszter szüntette be. Milliós költséget ma nem lehet kapni.

Hegedüs Nándor a hatósági ármegállapítás a legrövidebb és legpraktikusabb mód a drágaság ellen. Cáfolja, hogy az eladó jószágot más helyre viszik, mert a környéken is az lenne az ár, messzebb vitelnél pedig a fuvardíj rug sokra. Köszöni a mostani ülés összehívását, de indítványozza, hogy a bizottság permanens maradjon. Egy héten belül újból jöjjenek össze s konstatálják, mi lett az eredmény.

Gerő Armin el van foglalva s ha permanenciában maradnak, dr. Agoston tartja meg az üléseket.

Papp Imre helyesli a felhozott statisztikai adatokat. Véleménye szerint a húst élőállapotban kellene készletben tartani. Egyes gazdák 1—5 darabot tartanak s ha szükség lesz rá, fel lehetne használni.

Dr. Edelmann Menyhért a kenyérgyár és a hatósági mészárszék felállítását sürgeti.

Huzella Gyuláné burgonya beszerzésével is segíteni kívánna a szükséges, éppen úgy, mint a fával teszi a város.

Dr. Agoston Péter szerdára elkészíti a memorandumot a kérdés megoldására.

Gerő Armin szükségesnek tartja, hogy az indokolást dolgozza ki a bizottság, aminek alapján a hatósági ármegállapítás jogát kérje a város.

Komlóssy József egyszerűnek találja az indokolást. A honvéd miniszter megállapította azokat az árakat, amelyért a katonaságnak kell adni az élelmiszert. Bár ez is jó magas, de ezzel szemben a mai piaci árak túlmagasak. Ezzel meglehetősen indokolni a kérelmet. Ha a jog meg van, sikert érünk el.

Czukker József nem tartja a miniszter megállapítását irányadónak. Pl. a malmosokat nem lehet kényszeríteni, hogy a szerint adja a lisztet.

Komlóssy József nem azt mondja, hogy éppen a miniszter által megállapított árakat szabják meg, hanem a bizottság mérlegeli a helyi viszonyokat. A jog megszerzése a fontos.

A borju levágásának eltiltása felett ez idő szerint napirendre tértek. Ellenben előterjesztést tesznek a tanácshoz, hogy a Komlóssy által felhozott indokolás mellett kérjék a minisztertől az élelmiszerekre a hatósági ármegállapítási jogot.

Ezzel véget ért az ülés.

Uri fehérenemű, «FOWNES»
keztű, «Habig» kalap, eredeti ANGOL CIPŐ

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

..HIREK..

* **XV. Benedek pápa jelmondata.** Mint Rómából írják a Magyar Kurirnak: XV. Benedek pápa arra a kérdésre, hogy mit választ jelmondatául, egy arcképre a zoltáros következő szavait írta: „In Te, Domine, speravi, non confundar in aeternum”, (Benedek bízom, oh Uram, soha nem fogok megszégyenülni.)

* **Az Urak Mária-Kongregációja** ma reggel fél 8 kor tartja közös szent áldozását a Szent-József intézet kápolnájában.

* **A belgiumi papság és a háború.** A német lapok egyrésze azt a hirt terjesztette el, hogy a belgiumi papság számos tagja résztvett a német katonák ellen elkövetett kegyetlenkedésekben. Ezt a hirt a magyar lapok közül többen átvették és kommentárokkal is kísérték. A Pázmány-védőiroda most közli von Bissing tábornoknak a német lapokhoz intézett rendeletét, amelyben a VII. német hadtest parancsnokló tábornoka a hadtest területén megjelenő lapokat figyelmezteti, hogy tartózkodjanak attól, hogy az efféle alaptalan hírek terjesztésével és a belga papság megrágalmazásával a lakosság egységét megbontsák, mert ezek a hírek minden alapot nélkülöznek. Hivatkozik azokra a korábbi rendeletekre, amelyeket a hadsereg vezérkari főnökének helyettesével egyetértve ebben az ügyben kiadott. A rendelkezés ellen vétő lapokkal szemben a legszigorúbban fogják eljárni. A többi hadtestparancsnok is hasonló rendeleteket adnak ki.

* Jelentkezések az államségélyért.

A hadba vonult katonák családjainak segélyére jogosító könyvecskék átvétele végett a következők jelentkezzenek a polgármesteri hivatalnál: Horváth Gyula, Perl Frigyes, Exner Ernő, Glück József, Fehér Margit, Ragozsán Erzsébet, Pintér Mihályné, Veres Ferencné, Hódossy M.-u. 19., Kovács Józsefné Liget u. 9., öz. Moskovits Dávidné, Ritter Lajosné, Arányi Imréné, Hóder Erzsébet, öz. Rósenberg Salamonné, Braun Farkasné, Bohár Andrásné, Kovács Vilma Csáki-u. 2., Csavai Jánosné, Klein Sándor Bányászor 29., Bitye Györgyné, Már Imréné, Trippon Györgyné, Németh Istvánné, Szücs Sándorné, Mikó Imréné, Jubász Sándorné, Faragó Istvánné, Csoma Imréné, Kéri Imréné, Tóth Sándorné Erzsébet-u. 15. Róth Herman Közép-u. 15., Berecki Lajosné, Horváth Lászlóné, Nagy Istvánné Holdvilág-utca 11., Fehér Lászlóné, Fuksz Mátyásné, Moravszky Ernőné, Loló Györgyné, Varga Károlyné, Jung Antalné, Harbdura Andrásné Óvoda-u. 11., Barna Sándorné, Száldobágyi Ágnes, Lőrinczy Gyözőné, Csillag Lipótné, Bach Antalné, Fried Ignácné, Kimpán Jánosné, öz. Berkovits Ignácné, Márkus Mihályné, Poretonek Mihály, Kerekes Andrásné, Brust Dezsőné, Bleier Sámuelné, Horváth Mihályné Gyár-u. 8., öz. Farkas Sándorné, Németh Sándorné, Csurló Péterné, öz. Blau Éliásné, Balogh Józsefné, Thiring Károlyné, Danka Lászlóné, Ladányi Károlyné, Simon Antalné, Kóhalmi Sándorné, Fodor Béláné, Bozsok Tódorné, Varga Mihályné Nagysötétág 214., Rácz Ferencné, Módi Istvánné, Gyulai Jánosné, öz. Liebermann Bernátné, Veres Józsefné, Tolna Ferencné, Marozsán Jánosné, Sinka Imre, Balogh János, Schvartzmann József, Argyelán Jánosné, Fritz Nándorné, Tóth Imréné, Henczer Jánosné, Tilger Miklósné, Balogh Józsefné Szőlős utca 4. szám, Feierstein Márton, Reich Ida, Pető Zsigmondné, Vámos Károlyné, Kozma Lászlóné, Nagy Józsefné, Karácsony Antalné, Reich Ignácné, Pintye Lőrincné, Bonczos Jánosné, Madar Gyuláné, Gál Imréné, Mike Józsefné, Imre Lajos, Olasz Istvánné, Mudura Gáborné, Virág Istvánné, Juhász Józsefné, Frenzel Ferencné, Kiss Juliánna Kaszárnya-utca 4., Sonnenvirth Jakab, Kocsis Bálintné, Erzsébet u. 11., Képes Lajosné, Sárdi Jánosné, Csüllög Mihályné, Lele Gáborné, Szabó Adámné Páris-utca 19., Szécsi Simonné, Fehérvári Imréné, Lipesák Györgyné, Fein Gyuláné, Todoszi Jánosné, öz. Rubin Mózesné, Erdős Lajosné, Fleiseher Józsefné, Somogyi Sándorné, Rósenfeld Kálmánné, öz. Grünfeld Jakabné, Stolzenberg Károlyné, Pongrácz Lajos, Romaneczky Elekné, Stern Józsefné, Bártfai Józsefné, Nagy Imréné Dorongos oldal, Vizi Mariska, Demeter Sándorné, Varga Istvánné Melyárok-ut 7, Koroknai Andrásné, Varga Andrásné Aranyoldal Szolga szőlő, Marjai Mihályné, Bogdán Imréné, Szabó Sándorné tüdőszanatórium, Stern Adolfné, Fürst Salamonné, Süli Istvánné, Mester Lajosné, Rangl Vencelné, Tóth Gyuláné Szent Anna-utca 8. Petrilla Gáborné, Rósenewieg Jakabné, Varga Andrásné Közép utca 27, Tamás Jánosné, Háber Jenőné, Pajku Virág, Papkás Virág, öz. Nagy Istvánné Madár utca 1, Tripson Anna, Talpas Ferencné, Illés Sándorné, Takács Mihályné, Held Pálné, Ursz Szávané, Krausz Jakabné, Rózsa Rezsőné, Weisz Gézané, Fazekas Istvánné, Völgyi Rezsőné, Szabó Dávidné Major-utca 2, Németi Sándorné, Béres Béláné, Nagy Zsigmondné Óvoda utca 2, Kiss Ernőné Fecske utca 1—2, Herezegh Kálmánné, Fridmann Izidorné, Kovács Béláné Teleki-utca 46, Brüll Béláné, Oláh Józsefné, Szenvedy Györgyné, Sarkadi Zoltánné, Gál Juliánna, Kádár Agostonné, ifj. Dágó Aurélné, öz. Erdélyi Józsefné, Kosztin Istvánné, Schvartz Lipótné, Jávorszki Józsefné, id. Jungel Ferenc, Hritz Pálné, Papp Demeterné, Máthé Jánosné, Grünfeld Ferencné, Szepesi Erzsébet, Peles Györgyné, Weisz Sámuelné Aradi u. 1., Belovits Sámuelné

dorné, Banesik Sándorné, Kristóf Jánosné, Szántó Zsigmondné, öz. Vida Sándorné, öz. Körösi Jánosné, Fried Ignáé Gyár u. 26. Székely Józsefné, Csorjas Péterné, Biró Imréné, Iritz Sándorné, Szilágyi Erzsébet, Kováts Róza, Balassa-tér 5., Varga Istvánné, Magyaródi Pálné nagyvárad lakosokat, hogy államsegély könyvecskéik átvétele végett október 12-én azaz hétfőn d. e. 9-11-ig és délután 3-6-ig és pedig az A-tól K-ig kezdődő nevek délelőtt az L-től Z-ig kezdődő nevek pedig délután városháza I. emelet 5. számú szobában jelentkezzenek. Nagyvárad, 1914. október hó 10. Rimler Károly, polgármester.

*** Közveszélyes járványkórház.**

A tenkei járásbíró tegnap panaszt tett Fráter Barnabás alispánnál a tenkei járványkórház miatt. Harminc éven keresztül egész észrevétlenül huzta meg magát a járványkórház valahol a község végén. Most azonban az előjáróság egyenesen a község közepébe helyezte a kórházat. Az új járványkórház mindössze 40 méternyire van a járásbírószágtól, ahol pedig naponként igen sok ember fordul meg. Az járásbíró figyelmezteti az alispánt a veszedelemre és egyben kéri, hogy a járványkórházat más telepre helyezék át.

*** Nem utalják ki az árvák pénzét.** A belügyminiszter mindenre kiterjedő figyelme újabb az árvapénzekre is kiterjed. Eddig minden nagykorosult árva megkapta készpénz örökségét az árvaszéktől, tekintet nélkül arra, hogy moratórium van-e vagy nincs. Emiatt aztán az árvaszék a takarékpénztárban elhelyezett betéteket, melyekre a moratórium nem terjed ki, egymásután szedegette ki. A pénzügyminiszter pedig ma minden, még a legkisebb betétnek is jelentősége van, természetesen, hogy eléggé megérezte az árva betétek elvonását. Most a miniszter elrendelte az összes árvaszéknek, hogy a nagykorosult árváknak nem kell kiutalni a teljes készpénz járandóságukat. A jövőben 1914. november 30-ig bezárólag csakis bizonyos korlátok között kaphatnak pénzt a nagykorosultak. Az árvaszéknek a miniszteri rendelet alapján csakis annyi összeget szabad kiutalni, amennyire az illetőnek föltétlenül szüksége van. Az árvaszék által kezelt pénzt teljes összegében csakis halasztást nem tűrő esetekben szabad kiutalni. Az ilyen esetekben is miniszteri engedély szükséges és a kiutalás csakis addig terjedhet, ameddig az illető takarékpénztárnak, honnan a pénzt ki akarja venni az árvaszék, érdekei megengedik. Biharvármegye a rendeletet már a tegnap hozott árvaszéki határozatoknál alkalmazta is.

*** Utasítsuk vissza az ellenséges államok iparcikkait.** Igen érdekes és jelentőségteljes átirat érkezett tegnap Biharvármegyéhez, Barsvármegye törvényhatóságától. Az átirat tulajdonképpen egy nagyszabású akció kezdetét jelenti. A barsvármegyeiek arra hívják fel Biharvármegye közönségét, hogy minden olyan iparcikket, amely ellenséges országokban készült utasítsunk vissza és mindenütt magyar termékeket kérjen. Az esetben pedig, ha nem volna véletlenül magyar gyártmány, úgy követeljen a vásárló közönség németgyártmányt. Ez által nemcsak azt fogjuk elérni, hogy a magyar ipar fel fog lendülni, de bénító csapást mérünk ellenségeinkre ezen a téren is. Az átiratot Biharvármegye törvényhatósága minden esetre megáérvá fogja tenni.

*** A Pénzügyminiszter Szövetségének gyűlése.** A Magyarországi Pénzügyminiszter Országos Szövetsége biharvármegyei körzete folyó évi október hó 14-én délután 3 órakor Nagyváradon, a Kereskedelmi és Ipar-

kamara helyiségében gyűlést tart. Tárgy: A vidéki pénzügyintézetek érdekei és a moratórium. Dr. Hoványi Géza a bizottság elnöke, dr. Adorján Armin a bizottság titkára.

*** Olcsó sertéshus.** A belügyminiszter tudvalevőleg felhívást intézett a nagy közönséghez, hogy lehetőleg minél kevesebb marhahúst fogyasszon s háztartásában inkább a sertés- és juhust vegye igénybe, hogy a rendelkezésre álló vágómarhák husa a hadsereg élelmezésére jusson. A miniszter felhívásának betartását eddig azonban akadályozta a sertéshus drágasága. Bizonyára megnyugvással veszi a nagyközönség, hogy a nagyvárad sertéshizlaldában, Körös-utca végén Popovics Athanáz, a fogyasztó közönségre való tekintettel, nagymennyiségű sertés állományt rendezett be, ahol naponként kiváló minőségű sertések kerülnek levágás alá, hogy olcsó sertéshushoz jusson a közönség. A nagyszabású telepen a tiszta tengerivel hizlalt sertések husa olcsó: *sertéshus kilója 1 kor. 48 fillér, szalona, zsirnak való kilója 1 K 48 fillér, hárj kilója 1 K 52 fillér, tepertő kilója 1 K. 40 fillér; zsir 5 kilótól feljebb kilónként 1 K 64 fill., paprikás szalonnakilója 1 K 70 fill.*

*** Körlevél harctéri sebesültek tárgyában.** Tisztelettel közlöm. miszerint sebesült katonák számára nagymennyiségű vaságyat és hozzávaló egyszerű ágyfelszerelést készítettem raktárra, amelyeket célszerű kivitelben és a legjutányosabban szabott árban boesátom Nagyvárad város és Biharvármegye n. é. közönségének rendelkezésére. Hajlandó vagyok már egy két ágyas felszerelést is változatlan mérsékelt árban megszámitani, és a megrendelő nevében bármely sebesült-kórházba, avagy a hadvezetőség kijelölt budapesti címére önköltségem felszámításával leszállítani. Kiváló tisztelettel Weisz Kálmán katonai és kórházi berendezési vállalkozó, Nagypiac-tér 10. (Schwartz és Ullmann vask. cég mellett.) Telefon 905. sz. Az ágyakra az adományozó nevét és lakhelyét viselő kis fém-táblácskát alkalmazok kívánatra költségmentesen.

*** 20 frank — 24 korona.** Különös érdekessége van most Aradnak, ugyanis az egyik aradi pénzügyintézet megrendelt 500 darab belga aranyat Bécsből azokból az aranyakból, miket a németek szedtek be, mint hadisarcot a belga városoktól 500 darab meg is érkezett, amit azonnal szétkapkodtak. Megint rendeltek belőle és így lassankint Aradon belga aranyak kerülnek forgalomba az eldugott magyar aranyak helyett. Az aranyak értékét 24 koronában állapították meg.

*** Talált tárgyak.** A rendőrkapitányi hivatal II. em. 8. szám alatt igazolt tulajdonosaik által, az alábbi tárgyak átvehetőek: sárga bőr ridikül esekélyi pénzzel; 1 vászon tarisznya különféle férfi fehérművek és tárgyakkal; Sajósi zálogházában kiállított 93936 számú zálogjeggy, aranyozott karperec, több napernyő, fekete ridikül, 1 férfi s 1 gyermek kalap, ezüst női óra láncsal, 1 derék-öv, benne ezüst óra. Több pénzárca kisebb-nagyobb összegekkel, fekete kötött kendő, 1 drb mosóteknő, 2 kor. 10 fill., 10 korona, ismét 10 korona, 1 pár gyermek csizma, 1 pár tornacipő, kék színű táská benne Babuczay Gizella névre villamos vasuti igazolvány, egy imakönyv, 2 drb rosta, egy bezárt kézi bőrönd.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ara utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogue riájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon. 13-02.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x Védekezés a kolera ellen. Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. Kals szappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíthatnak. Farkas István Apolló drogueriában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

*** Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű árak értekeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árakat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, coenac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-ut Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

*** Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu bokszipő K. 7, férfi bokszipő v. chevró fűzős v. zügos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyszint minden uridivateikk a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

x Watta és kötszerfélék nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x Hangszerek csoda olcsó árban. Hegedű 7 koronától. Vonók, tokok. Világhírű húr különlegességeim, Rádium, Róma, Bohémia gyártmányok. Gramafonok, lemezek, hangdobozok, rugók. Az összes hangszerek javítása eddig nemlétező olcsó árban. Ugyanott egy új modern divány jutányos áron eladó. Simon Gyula hangszerkészítő Rákóczy-ut 22.

x A legújabb párisi kalap-ujdonosságok egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Atalakításokat modellek után vállal.

x Poloskairtó Noxin biztos szer. Ara: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

x Tanulmánygyóknak legjobban ajánljuk a Donát M. Károly-féle kereskedelmi magán-tanfolyamot.

Legújabb táviratok.

Tisza István Károly király haláláról.

Budapest, október 10. A nemzeti munkapárt körében igaz részvétellel tárgyalták Károly román király halálát. Tisza István gróf a pártkörben kijelentette, hogy Románia nagy uralkodót, Európa böles államférfiut, a monarchia hű barátot veszített Károly királyban. Károly király államférfiui belátása vettette meg Románia fejlődésének alapját. Azon hihetetlen gyarapodásban, melyet e nemzet anyagi erőben, politikai sulyban, kulturában felmutathat, az érdem oroszánrésze az övé. Oroszország tőszomszédságában balkáni szláv népek közzé ékelve, a között volt Romániának választása, hogy az orosz protektor mostohagyermekékként a szlávizmus mellékhatása legyen, vagy pedig értékes tényezőjét alkossa azon középeurópai hatalmi csoportozatnak, mely az orosz hegemonia el-

len védi a föld legműveltebb nemzeteinek önnállóságát, kulturáját és magát a balkáni szláv népek szabad fejlődését is.

Hangoztatta a miniszterelnök, hogy öt kora ifjúságától fogva áthatotta annak tudata, hogy magyarnak és románnak ez az utóbbi a feladata és hogy ebben a közös misszióban ennek a két népfajnak találkozni kell. Fájdalmas tehát az a gondolat, hogy a román nép kipróbált vezetőjétől megfosztott, de a kormányelnöknek sokkal nagyobb bizalma, úgy Ferdinánd királynak, mint Románia vezető államférfiainak politikai belátásban semhogyan attól tarthatna, hogy az orosz aknamunka által nagyraövelt áramlatok nyomása alatt olyan kalandokba sodorhatnák Romániát, melyek egyaránt kompromitálnák Románia becsületét és létérdekeit és ezt az országot vég veszélybe döntnék. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ferrata biboros haldoklik.

Budapest, október 10. (Saj. tud.) Rómából jelentik M. T. I.-nak, hogy Ferrata biboros haldoklik.

Ferrata bibornok meghalt.

Róma, október 10. Ferrata biboros meghalt.

Körösmezőig futottak az oroszok.

Budapest, október 10. Husztnál és Rahónál megvert oroszok Körösmezőnél helyezkednek el, de csapataink üldözik őket.

A román király halála.

Bukarest, október 10. Károly király halála reggel hat és hét óra közt szívgyöngesség következtében állt be.

Antwerpen

minden erődje elesett.

Berlin, okt. 10. A nagyvezérkar jelenti:

Antwerpen vára az összes erődítményekkel együtt kezünkbe jutott. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Przemysl felszabadult.

Budapest, október 10. A tegnapi napon az ellenség Przemysl délkeleti vonalára még egy rohamot kísérelt meg, melyet a védősereg a támadóknak ismét súlyos veszteségeket okozva visszavert, mire az oroszoknak a vártól való hátrálása általánosság vált. A nyugati vonalról teljesen elkellett takarodniok, mert a saját lovasságunk oda már benyomult. Az orosz-lengyelországi és galíciai hadműveleteink gyorsaságától zavarokba ejtett ellenség megkísérelte ugyan, hogy a vár ellen intézett támadását egyes seregrészeknek nyugatra való kitolása által fedezze, de gyorsan előnyomuló seregeinkkel szemben nem volt képes helyt állani. Az az öt-hat orosz gyalog hadosztály, amely Lánautnál velünk harcra szállt menekülés-szerű visszavonulásban van a San felé. Ugyancsak visszavetettünk rövid ellenállás

után egy kozák hadosztályt és egy gyalogdandárt, amelyek Dinowtól keletre meg erősített állást foglaltak el. Csapataink az ellenségnek mindenütt nyomában vannak.

Magyarország is előreláthatólag mihamarabb meg lesz tisztítva a Máramaros- és Besztercenaszódmegyében még bolyongó ellenséges osztagoktól (Höfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese. Közli a miniszterelnökség sajtóosztálya).

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Vasárnap délután: Tót leány.

Vasárnap este: Mihály pópa leánya (Sas Ede drámája, bemutató előadás).

Hétfőn este: Mihály pópa leánya (Sas Ede drámája).

Kedden: A cigányprimás, (Feszthy Irén bemutatkozása).

Szerdán: A gránicon, (Nadányi Zoltán jelenete) Mindnyájunknak el kell menni! (ujdonság).

Csütörtökön: Mindnyájunknak el kell menni!

Pénteken: Mindnyájunknak el kell menni!

Szombaton: Kis király (operette).

Vasárnap este: Vörös ördögök, (ujdonság!)

Sas Ede háborus drámája.

Ma, vasárnap este nyílik meg a Szigligeti-színház téli évadja: Sas Ede háborus drámájával, a Mihály pópa lányával. A világtörténet nagy válsága, óriás átalakulása, amely szemünk előtt megy végbe, természetesen érezteti hatását az irodalomban, művészetben is. Ezt csak később fogjuk igazán tapasztalni, amikor a fegyverek zaja elhallgat s megszólalnak újra a Muzsák. De az új irodalom már is ott terem a színpadokon, darabokban, amelyekhez a tárgyat, ötletet, gondolatot az előttünk lepergő drámai események adják. Ilyen a Sas Ede drámája is, egy izgalmasan érdekes epizódja 1914. szenzációkkal teljes történetének.

Mihály pópa leányán nemes ambícióval készült a társulat: a próbák egész héten folytak Erdélyi Miklós személyes felügyelése mellett, úgy, hogy ma estére bizonyára kerek összevágó előadásban lesz része a közönségnek, amely előreláthatóan teljesen megtölti a színházat. A bemutató érdekességét növeli, hogy a darab fő női szerepében lép először színpadra a társulat új hősnője: Retteghy Margit, aki a kolozsvári előkelő közönségének kedvence volt. Kivüle Sik Rezső, Tóth Elek, Medgyaszay Jenő kezében vannak a főszerepek, de a darab azonkívül a színház csaknem minden erejét foglalkoztatja.

A Mihály pópa leánya előtt a házi ezred zenekara Váradi Aladár karmester ünnepi nyitányát adja elő gondos betanulásban. A nyitány igen sikerült munkája a kiváló zeneszerzőnek s jellemzően, hatásosan fejezi ki az egész munka hangulatát.

Havi bérlet a Szigligeti-Színházban. A színház művezető Igazgatósága tekintettel a rendkívüli állapotokra, ideiglenesen a havi bérletet léptette életbe, amely célszerűségénél fogva igen előnyös a bérlet közönségére nézve. A bérlet egyelőre 30 elő-

adásra terjed és pedig 10 A), 10 B) és 10 C) előadásra. A bérletek e hó 12-én, hétfőn este már érvényesek. Bérletni lehet minden nap a színház titkári irodájában délelőtt 9-12-ig és délután 3-5 ig.

IRODÁLOM

Népoktatás Tanügyi havi folyóirat. Szerkeszti: Dreisziger Ferenc, Kalocsa. Előfizetés egész évre 4 korona. IV. évfolyam, 8. szám.

Dreisziger folyóiratának e száma következő tartalommal jelent meg: Bertalan Vince: A magyar néptanító. — Dreisziger Ferenc: A népiskola és a középoktatás kapcsolata érdekében. — Koch János: A rest-ség. — Dér Ferenc: Egy kis ujtás az I-ső osztály számtanában. — Szobolovszky István: A természettudomány nevelő értéke. — Gyakorlati leckék: Dienes Károly. Rajztanítás az I. II., III. IV., IV. V. és osztályban. — Könyvismertetés. — Apró közlemények.

Jellemző, amit e folyóiratra egyik előfizetője mondott: Szívesen adom rá a pénzem, mert sokban fölvilágosít. Elméleti dolgozatai pedig elméletileg beigazolhatók. S főképen a tisztázásra szoruló kérdéseket tisztázza. Mi is ezért ajánljuk.

NYILTÉR

A Donát-féle

keresk. magántanfolyam

minden hónapban

új tanfolyamot nyit:

gyors- és gépirásra, számtanra, magyar-német levelezésre, szépírásra és a többi keresk. tantárgyakra, német nyelvre.

Előkészít: összevont polgári iskolai vizsgákra.

Felvez: nyilvános iskolát látogató tanulókat ismétlésre.

Elfogad: még 2-3 középiskolai tanulót teljes ellátásra.

Külön esti tanfolyamok.

Zongora tanítás!

Donát M. Károly

Szabadság-u. 5.

November 1-től kezdve:

Beöthy Ödön-utca 30!

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Nagyvárad város adóhivatalától.
ad. 16891—1914. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város adóhivatala ez uton értesíti a Váralja, Velence, Csillagváros és Hegyen lakó polgárokat, hogy a III o. ker. adójuk tárgyalása nem a Ritoók Zsigmond-utcai, hanem az Ór-utcai iskolában fog megtartatni.

Nagyvárad, 1914. évi okt. 10-én.

Lukács Ödön

s. k. a. ü. tanácsos
1b. főjegyző.

3 ellenség

VARJÚ

EGÉR

ÜSZÖK

kártevéséi ellen biztosan védekezhetik a földbirtokos, a külföldön 8 év óta bevált kitűnő védőszer

CORBIN

alkalmazásával. Kiváló eredmények, bizonyítványok! Nem befolyásolja a mag csírázását! Egyszerű alkalmazás! Olcsó! Nagyszerűen bevált buza, kukorica, zab, rozs, répamag, árpa, kender, konyhavetemény stb. csávázásánál. Csak egyszer próbálja meg saját érdekében!

Igen érdekes leírást, használati utasítást és árajánlatot ingyen küld: Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyára Ujpest, valamint a főelárusító:

Freund Lajos,

Radó Sámuel és Tsa,

és ifj. Ulmann J. és fia

Nagyvárad.

Műszaki harisnyakötőde
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfiszarabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeléseket és javításokat, valamint azsur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőz mindenkit a harisnyák jószágáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke nagyérdemű közönségének szíves tudomására hozni, hogy

Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörüldét

nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek, husörögépek, ló- és juhnyírógépek javítását és köszörülését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszerek, fej- és arcápoló piperezereket, mindennemű acélárakat, ugymint borotvát, ollót, hajnyírógépet, yukszemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Agoston műköszörűs

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az
**uj csipke, himzés,
harisnya áruház**

Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Cement, cementcsövek, fedéllemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesítem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kintazom.

Alkalomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 82. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1698-BAN.

Kálvaria-utcán egy üres telek eladó.

Ha nincs megelegedve szabójával, m. ly drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és T. RSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglegi önt az ottani szolid, zicso, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujal készítek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Sebesült katonák számára

azonnal szállít bárhova a megrendelő neve alatt

vaságyat

hozzávaló ágyneművel oélszerű, tartós, a hygienának megfelelő kivitelben, a

legjutányosabb szabott áron:

Nagyvárad,

Weisz Kálmán

Nagypiac-tér 10. sz.
(Darvassy Lajos ház.)

katonai és kórh. ber. vállalata
Telefon: 905. sz.

Eladó erdővágások.

A nagyváradai latin szertartású Székes káptalan tulajdonát képező alábbi erdővágások fatömege a f. évi november hó 2-án zárt írásbeli ajánlatok útján eladatik, és pedig: a várad- cseh határban fekvő ábriházi erdőben mintegy 7.3 kat. hold, a bagamér-györgyéri erdőben ca. 16.1 kat. hold, a hegyköz ujlaki erdőben mintegy 21.4 kat. hold, az urszádi erdőben ca. 15.8 kat. hold és a tenke-széplaki erdőben ca. 8.7 kat. hold.

A kellőképpen lepecsételt ajánlatok legkésőbb november hó 2-ik napjának délelőtti 10 órájáig az uradalom főtisztai hivatalában, Nagyvárad Sal Ferencz-utca 4. szám, beadandók, illetve beküldendők; az ajánlatokhoz csatolandó a megajánlott vételár 10 %-a, mint bánatpénz és annak igazolásául, hogy ajánlattevő az eladási feltételeket ismeri és magára nézve kötelezőknek elfogadja, mellékelendő az eladási feltételek egy aláírott példánya is.

Eladási feltételeket megkeresésre alulírott küld.

Nagyvárad, 1914. szept. hó 25.

Ringelhann Lajos
uradalmi főtiszt.

Wertheim-szekrény
régii finom butorok,
Sunda cimbalom,
varrógép,
kerékpárok,
üzlet-berendezés
jutányosan eladó.

Rákóczi-út, Régiség-üzlet.
Stern-palota.